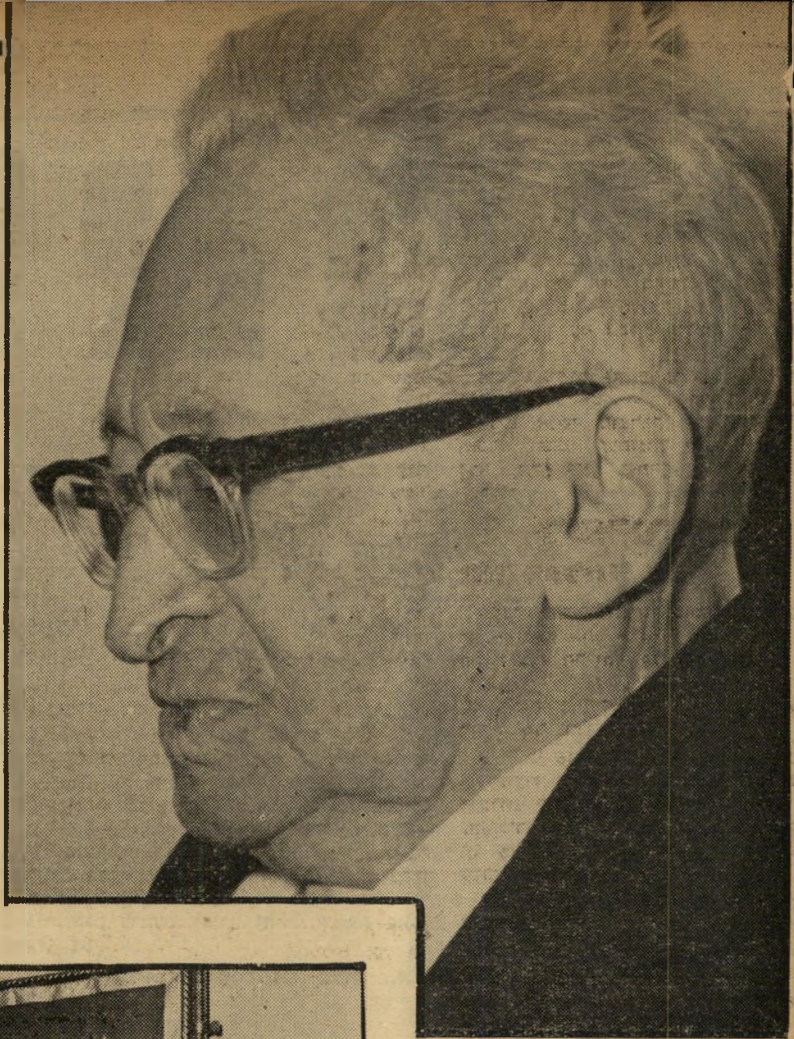

הספור

הנשיא עצמו, ועמו רעייתו, רחל ינאית, היו נאמנים מדי, משך תקופה ארוכה מדי, כדי שישנו לפתע את דרכם. הם נענו לבקשת בן-גוריון, על אף אזהרות הרופאים.

בני דיקדוקי טכס

ברחובות הצירים שליר בית-הנשיא הצטופפו כמה עשרות אורחים. מדי פעם ניגש אחד מהם אל שוטר ממישמר הבית ושאלו: "מה שלום הנשיא?"

הידיעה הרשמית הראשונה על המחלה שודרה עלידי קול ישראל, בשבת בבוקר, נאמר בה, כי מצב בריאותו של הנשיא מעורר דאגה. עד אז ניסתה פמליית הנשיא לשמור את דבר המחלה בסוד, וההודעות הרשמיות אף נוסחו באופטימיות מופרזה. נאמר בהן, כי לאחר בדיקות בבית-חולים הדסה חזר הנשיא לביתו, וכי הוא עומד למלא כמה תפקידים ייצוגיים בעתיד הקרוב.

התפקיד הראשון: קבלת כתבי-האמנה של שגרירי בריטניה, פרו ואוסטרליה החדשים. ביום חמישי בבוקר עלו ירושלימה שגרירי פרו ואוסטרליה. על פי הוראות הרופאים, אסור היה לנשיא לרדת ללישכתו. על כן הועלו שני השגרירים, בזה אחר זה, אל אחד מחדרי הקומה השנייה. שם קיבל אותם הנשיא, כשהוא יושב על כורסה. לשגרירים הוסבר מראש מהו מצב בריאותו של הנשיא, על כל הבינו מדוע אין הטכס נערך לפי דיקדוקי המקובלים.

על אף חולשתו הגופנית הרבה, היה הנשיא ער. הוא אמר לשגריר פרו, שהוא שמח לראותו עתה כשגריר תושב, לאחר שבמשך שנים היה לארצו שגריר חלקי, שמקום מושבו ברומא. אחרי כמה משפטים נשען הנשיא על זרועות בני-להייתו, התרו מם כדי לקבל את כתבי-האמנה בעמידה.

כעבור שעה קלה נישנה המחזה הכאוב, הפעם למען שגריר אוסטרליה, כשהנשיא עיף הרבה יותר. כאשר הגיע הזמן לקום וליתול את כתבי-האמנה, תמכו בנשיא משני צדדיו שלישו אלוף-מישנה יוסף כרמל, ושר-המשפטים דוב יוסף. התמונה הרשמית, שהונצחה עלידי צלם לישכת העתונות הממשלתית משה פרידמן, מראה את המד תיחות הרבה ששררה ברגע זה: פני השגריר, השליש ושר המשפטים מאומצים ודרכים, ורק על פני הנשיא עצמו הצטייר חיוך. כל אותו זמן המשך דוב יוסף

יאוש. עוד לפני שבועיים, כאשר שכב הנשיא בבית-חולים הדסה, ידע זאת דויד בן-גוריון. גם שם היה האורח היחיד שהורשה לבקר, וכפי שהתנהג שם נהג גם בבית הנשיא: הוא נכנס, אמר שלום והתיישב ליד המיטה בשקט.

שעה ארוכה ישב כך, בדומיה, מתבונן בפניו המצומקים של ידידו — אותו ידיד שנצמד בנאמנות לציודו, לכל אורך הקאריירה הציבורית שלו. ידיד, אשר גם לאחר שובו חולה ועייף מסיורו באפריקה, ומי תוך ידיעה סכהונה שלישית תקצר את ימיו במאוד-מאוד — נענה לבקשתו של בן-גוריון להציג את מועמדותו בשלישית. הושמעו אז קולות שדרשו לכבד את רצון הנשיא לפרוש מתפקידו, לאחר תום תקופת כהונתו השנייה. היו שטענו, כי אסור להטיל עליו מעמסה מסוכנת רק משום שהדבר יתורר סבך פוליטי-מיפלגתי. אך

תמונה אחרונה של נשיא המדינה צולמה ביום חמישי האחרון, אחרי שמיאל את תפקידו הרישמי האחרון: קבלת כתבי האמנתו של שגריר אוסטרליה החדש. בתמונה (למעלה) נראים פניו העייפים והמצומקים של הנשיא. למטה: הנשיא בעת הטכס, כששר המשפטים דוב יוסף תומך בודרונו השמאלית, לב ימעד ויפול. למחרת היום נפל למיטתו — אשר ממנו לא קם עוד. כוחו לא עמד לו.

פניו האחרונים של הנשיא יצחק בן-צבי היו ימים של יסורים. הוא שכב בחדר רון בקומה השנייה של בית האבן ברחוב אלחרייזי 17 בירושלים, כשרופאו אוסרים עליו כל מאמץ. מדי פעם, כאשר הכבידה עליו השכיבה, היו מרימים אותו ממיטתו, מושיבים אותו על כורסה.

בלישכת הנשיא, בקומת הקרקע, צילצל הטלפון בלי הרף: שגרירים הביעו איתול-החלמה רשמיים, אורחים פשוטים שאלו מה שלום הנשיא. שרים, מנהיגי התנועה הציונית, הרב הראשי יצחק ניסים, נכנסו בהבעה נרצנית, יצאו כעבור שעה קלה בעצבות גדולה עוד יותר.

גולדה מאיר, שבאה עם ראשוני המבקרים עלתה לקומה השנייה, אך לא ניתן לה להיכנס לחדר מיטתו של הנשיא. תחת זאת יצאה אליה רעיית הנשיא, והשתיים לחצו ידיים והתחבקו חרישית. אתריכך התיישבו בחדר פנוי, ובמשך שעה ארוכה ניסו לנתח זו את זו. אותי לילה, לאחר שובה הביתה, חשה שרת החוץ ברע, הועברה לבית-חולים בלינסון לאישפוז.

רק לאדם אחד מן החוץ ניתן להיכנס לחדרו של הנשיא. היה זה ראש הממשלה, ידו הקרוב של יצחק בן-צבי מזה 57 שנים. הוא ידע שמצב ידידו כבר לאחר

המגברת רחל ינאית בן-צבי מצליקה נר, לרגלי ארון ה'.

הרעיה מדליקה נר

נשיא המנוח. עוזר לה בנה עמדת, כשמאחוריהם ניצב הרב הראשי של צה"ל.

בשעה שמונה בבוקר הגיע ראש הממשלה לבית הנשיא, ארון הנשיא המנוח הוצב באולם הגדול, ושם נפרד בן-גוריון בדומיה ממי שהיה ידידו. סביבו: משפחת הנשיא, שרים ואישים שמיהרו לכאן עם שידור הידיעה על מות הנשיא.

בן-גוריון נפוד

בשעה שמונה בבוקר הגיע ראש הממשלה לבית הנשיא, ארון הנשיא המנוח הוצב באולם הגדול, ושם נפרד בן-גוריון בדומיה ממי שהיה ידידו. סביבו: משפחת הנשיא, שרים ואישים שמיהרו לכאן עם שידור הידיעה על מות הנשיא.